

[Undervisningsministeren.]

staar i direkte Forhold til Statens Tilskud til Lærerlønningerne. At man, da Løven blev givet i 1919, ikke medtog Dyrtidstillægget, der betragtedes som noget midlertidigt, men kun Grundløn, Alderstillæg og Konjunkturtillæg, har siden været dyrt for mange Friskoler, idet det medførte, at man i 1933—34 kun medregnede Halvdelen af Reguleringsstillægget. Men i øvrigt er Principet gennemført med Hensyn til Statsudgiften. Det, der mangler for at give Friskolerne fuld Ligestilling, er Tilskud svarende ogsaa til Kommunens Udgift. Det Tilskud fra Statens Side, der er givet, har vist sig at være for lille til virkelig at sikre en tilfredsstillende Ordning af Friskolens Forhold og vil navnlig slet ikke kunne slaa til, naar der efter Folkeskoleloven af 18. Maj 1937 stilles Krav om forøget Undervisning ogsaa af Friskolens Børn.

Gaar vi 10 Aar tilbage i Tiden, var Tilskuddet pr. Barn i Friskolen kun 56 Kr., i 1939 var det godt 59 Kr., og derefter stiger det jævnt, som der er gjort Rede for i Bemærkningerne til Lovforslaget, som jeg skal henvise til, paa Grund af de stigende Udgifter til Lærerlønningerne ved den offentlige Skole og i de sidste Finansaar tillige paa Grund af en ekstraordinær Bevilling paa først 50 000 Kr., derefter 100 000 Kr., som blev givet for at bøde paa Friskolens ringe Kaar, ogsaa med Hensyn til, at man ikke havde medtaget hele Reguleringsstillægget ved Tilskudsberegningen. Tilskuddet i 1944 beløb sig til 85 Kr. 75 Øre pr. Barn, og for 1945 har det udgjort 92 Kr. 18 Øre. Selv med denne Stigning, som altsaa er betydelig, har Friskolens haft en i Forhold til den offentlige Skole ringe Støtte, og det er beundringsværdigt, at den ikke desto mindre har kunnet holde sig oppe i den Grad, som sket er. At den har været i Tilbagegang i de senere Aar — baade Antallet af Skoler og Børn er gaaet noget tilbage —, kan ikke undre, naar man ser hen til de store Krav, som nu stilles til den offentlige Skole, og som naturligvis har gjort Friskolens Kaar meget vanskeligere.

Da Løven om de frie Skoler — Højskoler og Landbrugsskoler, Husholdningsskoler, Efterskoler, Aftenskoler og Ungdomsskoler — blev givet i 1942, var det da ogsaa Tanken, at Friskolens Forhold skulde tages op til Overvejelse — jeg kan her henvise til Behandlingen i dette høje Ting, hvor Spørgsmaalet blev rejst fra mange Sider, og hvor den daværende Undervisningsminister, det ærede Medlem Hr. Jørgen Jørgensen, gav Tanken Tilslutning.

Det er derfor ikke underligt, at Undervisningsministeriet i Fjor Efteraar paa Initiativ af den daværende Undervisningsminister, det ærede Medlem Hr. A. M. Hansen, nedsatte et Udvalg til at behandle dette Spørgsmaal. Dette Udvalg har arbejdet i Vinter, og det foreliggende Lovforslag er som angivet stort set Resultatet af dette Arbejde.

Forslaget er den første samlede Friskolelov, der er givet her i Landet, idet Udvalget — og det har jeg som Undervisningsminister kunnet tiltræde — i Forslaget har samlet alle Regler om Friskoler og Hjemmeundervisning, som hidtil har foreligget spredt i Lovgivningen, saaledes at man nu har disse staaende paa eet Sted, og hertil har føjet de Regler om Efterløn til Friskolelærere og Lærere ved de private Efterskoler, som hidtil har haft sin egen Lov. Disse sidste Bestemmelser giver ikke Anledning til særlig Omtale bortset fra Efterlønsordningen, som jeg senere skal vende tilbage til med nogle Bemærkninger.

Det særlige ved Lovforslaget er i første Række det forøgede Tilskud. Her opretholder man for det første det nuværende Tilskud, Statstilskud i Forhold til Lærerlønnen ved den offentlige Skole; dog borttager man den Urimelighed, der har ligget deri, at Friskolerne kun har faaet Tilskud i Forhold til halvt Reguleringsstillæg, og medtager hele Reguleringsstillægget, der jo i de sidste Aar har andraget et saa overordentlig betydeligt Beløb af den samlede Løn. Hertil lægges imidlertid et Tilskud beregnet i Forhold til Kommunernes Udgifter til deres Skolevæsen. Beregningen skal foretages af Statistisk Departement for det sidst afsluttede Regnskabsaar, og Tilskuddet skal beregnes pr. Barn særskilt for København og Købstæderne og Landkommunerne. Man gaar imidlertid ikke saa vidt, som det af Friskolerne hævdede Princip skulde foreskrive, nemlig til at indføre „de flydende Skolepenge“, men foreslaar, at der af dette Beløb skal ydes et Tilskud paa $\frac{2}{3}$ af Kommuneudgiften pr. Barn.

Udvalget, der har behandlet Sagen, har paa dette Punkt delt sig i tre Mindretal: Ministeriets Repræsentanter, der foreslaar Halvdelen af Kommunernes Tilskud, et andet Mindretal, der foreslaar $\frac{2}{3}$, og et tredje, der foreslaar $\frac{4}{5}$ i Overensstemmelse for øvrigt med, hvad Dansk Friskoleforening i 1942 havde stillet Krav om.

Jeg forstaar meget vel de Betragtninger, der har ført Ministeriets Repræsentanter til at sætte Grænsen ved Halvdelen af Kommuneudgiften. Det bør ikke gøres alt